81. అంతర్ముఖం

జాతశ్రీ

ఇంకా తెలవారలేదు.

మంచు దట్టంగా కురుస్తోంది.

ముందు వసారాలో కట్టేసి ఉన్న గేదెపాలు పితికిన భూదేవమ్మ ఇంట్లోకి వస్తూ, తాళ్ళు గీయడానికి తయారవుతున్న భర్తను చూస్తూ "కాస్తాగు టీ పెడత... తాగి పోదువు గాని" అంటూ పొయ్యిదగ్గరకు పోయింది.

అప్పటికే బిల్లగోచిపై పట్టా బిగించి, ముస్తాదు కట్టుకొన్నాడు మల్లేశం. "జల్ది కానీయ్" అంటూ చిరతబద్ద అందుకొని నులకమంచం మీద కూచొని ముంజ కొడవలిని సానబడుతూ "ఏవంటున్నడు పెద్దోడు?" అన్నాడు.

"అనేదేముంది.. అదే పదం. ఎంత జెప్పినా ఇనుకోటంలే... ఏమాట జెప్పినా తిరుగ జెపుతుండు. ఒక్కేడు ఓపిక పడితే మన కష్టాలన్నీ తీర్తయి అంటున్నడు. సెప్పీ, సెప్పీ యాష్టకొస్తాంది" అంది భూదేవమ్మ.

"పట్టు, పట్టుమని యాభయ్యేలు ఎవురిస్తరే.. నేనేడ జచ్చేది?" అన్నాడు మల్లేశం.

"ఈడి కిదేం మాయరేగవోఁ... కుయిటు, కుయిటు అని తగిలిండు. ఇవానం ఎప్పుడెక్కుతనని సూస్తాండే తప్ప, మరో దేస లేదాగికి" అంది భూదేవమ్మ.

"ఏం ఇవానవోఁ... ఏవోఁ.... నన్ను పాడెక్కించేలా ఉన్నడు" సానబట్టిన ముంజ కొడవలిని బొటనవ్రేలితో గీరుతూ, పదును జూసి, దాన్ని ప్రక్కనే ఉంచి, గీసకత్తిని అందుకొన్నాడు మల్లేశం.

"గీసకత్తిని రేత్తిరే పదునెట్టినవ్‌గాదూ?..." టీ గ్లాసుతో భర్త దగ్గరగా వస్తూ అంది భూదేవమ్మ.

"పట్టినలే తియ్" అంటూ గీసకత్తిని పదును జూసి, చిరతబద్దమీద ఓ సారాడించి పక్కనుంచుతూ టీగ్లాసు అందుకొన్నాడు మల్లేశం.

భూదేవమ్మ భర్త కాళ్ళముందు నేలమీద కూచొని, మూడు రోజుల క్రితం తాటిమట్ట గీరుకొని, పెద్ద పుండయిన చోట కుడి చూపుడు వ్రేలితో నెమ్మదిగా నిమురుతూ, "సీవింకా ఉంది, సూదేయించుకొన్నవా?" అంది.

"ఆ.... ఇరవై దొబ్బిండు గాదూ డాకటరు" అన్నాడు మల్లేశం.

Scanned by CamScanner

"అదేంది.. పదేగాదూ!....న్ని పొద్గాల ముంజ కొమురన్నకి సూదేసి పదే తీసుకుందుగా...ఎవురికేసినా అదే సూదాయె.., మన్సికోరేటా?.." అంది భూదేవమ్మ.

"ఏవో....పోనియ్, పిల్లలున్నోళ్ళం. ఎప్పుడు కేకేసినా పరిగెత్తుకొస్తాండు.. అయితే మాన్లె.'

"పున్నేని కొస్తాండా.. బరాబర్ పైసలిస్తన్న... నేనడుగుతానుండు."

"అడక్కు...ఏ సూదిల ఏ మతలబు ఉందో, మనకేవెరక?"

"అంద్కని అడిగినంతిస్తవా?"

"పోనీ అన్నాగా.. అరవబాక" అంటూ టీ గ్లాసు అందించి, మంచంలోంచి లేచి, చిలక్కొయ్యకున్న కాళ్ళ గుదిని తీసుకొని, ఓసారి లాగి చూసి, మూలనున్న కాడిబద్దనందు కొన్నాడు మల్లేశం.

"మర్సిన, రేత్రి, సందేళ... మీ తమ్ముడు కోటేశం ఇంటికొచ్చిండు" అంది భూదేవమ్మ.

"ఏందట?"

"పెద్దపిల్ల – అదే, మాలక్ష్మి సవఁర్తయిందట. ఒకెయ్యి రూపాయలు కావాలన్నడు" అంది భూదేవమ్మ.

"నువ్వేవఁవన్నవ్?"

"నిన్నడిగి సెపుతనన్న.... అప్పుడే ఇద్దావనిపించింది గాని, నీకోమాట జెపితే బాగని. ఆగిన..."

"ఇస్తే పొయ్యేవిగా... నాకు జెప్పేదేది? ఇంట్లో ఉంది గుద్లేఁవన్న పెడతయా?... అయినోడికీ, ఆపదకీ కాక రూపాయలు మూట కడతవా... అన్నాతమ్ముడూ, మంచీ మన్ననా, లేక, డబ్బో...అంటూ ఎఁరైత్తి పోటానకీ మనవేఁవన్న ఈ కాలపోళ్ళవాఁ" అన్నాడు మల్లేశం.

"సరే.. అట్టనే. నేనే పొయ్యి ఆ పిల్దాని చేతిల రెండు కొబ్బరి కుడకలూ... ఇంత బెల్లంబెట్టి, కోటేశానికి డబ్బులిచ్చొస్త" అంది భూదేవమ్మ.

వసారాలో పందిరిగుంజకు తగిలించి ఉంచిన మోకు అందుకొని "సూత్తన్న వేంది, లొట్లు దేపో..." అన్నాడు మల్లేశం.

"నా మతిమండ... ఏందో, గీ పోరగాడు జెయ్యబట్టి మతిలమతి ఉండటంలే...." అంటూ ఇంటి వెనుక నీళ్ళగాబు దగ్గరున్న లొట్లు కడిగి, తీసుకొచ్చి అందించింది భూదేవమ్మ.

వాటినందుకొని మల్లేశం, కావిడి బద్దకు తగిలించుకొంటుంటే, భర్త వీపున చెయ్యానిస్తూ, "జాగర్త, మంచు కురుస్తాంది" అంది భూదేవమ్మ.

"నా జాగర్తకేంగాని, ఆ పెద్దోడిని కాస్త అర్సుకో" అన్నాడు మల్లేశం.

"అవ్‌గాని, రాజెన్నేవఁన్నడు?" అంది భూదేవమ్మ.

"సంక్రాంతెల్లినాక ఏ సంగతి జెపుతనన్నడు. గవొర్నమెంటు సుత దివాలెత్తిందంట. పోయినేడు బకాయిలన్నీ కట్టందే కొత్త లోన్లియొద్దని సెంద్రబాబు ఆర్డరేసిండట" అన్నాడు మల్లేశం.

Scanned by CamScanner

"ఏమాయె.... పేదోళ్ళు బతకొద్దంటనా?... అయినా మనం పూరా గట్టినం గాదూ?..." అంది భూదేవమ్మ.

"మనం గడితె - సరిపోద్దా... సొసైటీ మెంబర్లంత కట్టొద్దా... అయ్యన్నీ సెక్రట్రి బేంకుల జమచెయ్యొద్దా... ఆ లెక్కలన్నీ తేలాక, అప్పుడు మళ్ళీ కొత్తప్పులకి అర్జీ పెట్టుకోవఁని సాటింపేస్తరు. ఎరకయిందా?" అన్నాడు మల్లేశం.

"ప్చ్... ఏందో ఈ శెరలు..ఈ మాయదారి పోరగాడితో మా సిరాగ్గుంది. ముద్ద మింగుడు పడనియ్యటంలే...ఒహటే... నస... రెండెకరాలు అమ్ముదావంటడు" అంది భూదేవమ్మ.

మల్లేశం ఉలిక్కిపడ్డాడు. నోరు పడిపోయిన వానిలా ఓ క్షణం తేలగుడ్లేసి, భార్యకేసి, "ఏందీ....పొలం అమ్ముతడంటనా... అమ్మి... ఏం జేస్తడంట" అన్నాడు.

'ఏడాది తిరక్కుండానే నాలుగెకరాలు కొంటడంట."

"మా కొంటడు. వాడి ఏశాలు తెల్వదనుకుంటుండేవోఁ.. సదువు రానోళ్ళవఁని మా ఆడిస్తండు. అరె, ఈ పోర్గాడు జెయ్యబట్టే గద, ఆ కొత్తగూడెం టీవోడు ఇంటిమీద బడి పరువు దీస్తండు. వాయిదాల సొమ్ముద్దురాంటే ఇని సచ్చిండా... అది తడిసి మోపెడయింది. అయ్యగారికి టి.వి. లేకుంటే పొద్దుబోదేవోఁ... నెలకు పదేసొందలు యాడనుంచి తెస్త" అన్నాడు మల్లేశం చిరుకోపంతో.

"అయితే మాన్లె తియ్.. ఊరంత తీసుకొంటుంటే వాడూ కాయిశు పడ్డడు. అప్పుల అప్పు.. ఇంకేంది, మూడాయిదాలు కడితే తీరిపోద్ది" సముదాయింపుగా అంది భూదేవమ్మ.

"శానజెప్పినవ్‌లే, ఇగాగు... అరె, అటు పెద్దాని పెళ్ళి బాకీ సంగతి జూడాల్నా.. అదో బిడ్డ తల్లయినా దానికిస్తనన్న ఇరవయ్యేలూ సర్దలేక చస్తుంటే..వాడికి తెల్వదా.. వాడేవఁన్న పొల్లాగుతుండా.. ఇగ్గో వాడితో జెప్పు. ఒహటేమాట.. కాలం బాగుంటే, కలిసొస్తే పత్తిడబ్బు లొచ్చినంక పొమ్మను. ఇప్పుడిప్పుడే కావాలంటే నే కాటికి పోటం తప్ప దారేది దొరకటంలే.. అరె, తోటోడు తొడగోసుకున్నడని మనం మెడగోసు కొందావఁ... సదూకున్నోడేవోఁ.. ఆమాత్రం తెల్వదా వాడికి" అన్నాడం మల్లేశం.

"నీ జెపుతలే, నువ్వు గుండె జెదరమాక" అంది భూదేవమ్మ.

మల్లేశం లోలోనే మరేదో గొణుక్కొంటూ, కావిడి బద్ద బుజానుంచుకొని, ఓ పక్క మోకు తగిలించాడు. వసారాలో ఉన్న చెప్పులేసుకొని, "పొయ్యొస్త" అంటూ ఇల్లు దాటాడు.

వీధి వాకిళ్ళలో ఊడుస్తో, కళ్ళాపి జల్లుతో, ముగ్గులేస్తో, అమ్మలక్కలు పనులు చేసుకుంటున్నారు. తాళ్ళ వనానికి బయల్దేరిన ఐదారుగురు 'గౌడ' లు పాఠశాల ముందు రోడ్డుమీద ఏవో మంతనాలు చేస్తున్నారు. వాళ్ళను చూసేసరికి మల్లేశానికి తాడిశిస్తు కట్టాల్సిన విషయం గుర్తొచ్చింది. శిస్తు డబ్బులుతీసి పక్కన బెట్టాడు గాని, నాల్రోజుల నుంచి పెద్దోడి గోలకి ఏదీ గుర్తుండటం లేదు. "రేపుకడదాంలే తియ్" అని తనకి తానే చెప్పుకొని ముందుకు సాగాడు.

Scanned by CamScanner

కొత్త మామ్లు కాగానే శిస్తు వసూళ్ళు మొదలుపెట్టడం చాలామందికి కాస్త ఇబ్బందిగానే ఉంటూంది. అదే సమయంలో పిల్లల అవసరాలూ నెత్తిన పడతాయి. స్కూల్ డ్రస్‌లూ, బస్‌పాస్‌లూ, పుస్తకాలూ..అన్నీ ఒకేసారి సర్దాలంటే, కులవృత్తికి తోడు కాస్త వ్యవసాయం ఉన్న వాళ్ళ పరిస్థితి ఫర్వాలేదు గాని, అచ్చంగా కల్లుమీదనే ఖర్చులన్నీ తీరాలంటే కష్టంగానే ఉంటుంది. ఎంతకాదనుకున్నా మూడు నాలుగువేలు అప్పు పడటం తప్పదు. సీజను వచ్చేదాకా వడ్డీ కట్టడమూ తప్పదు.

మల్లేశం కులవృత్తి పైనే పూర్తిగా ఆధారపడిన వాడేంగాదు. పిత్రార్జితం మూడెకరాల మాగాణీ, నాలుగెకరాల నల్లరేగడి చెలకా ఉంది. కులపోళ్ళు అతన్ని ఉన్నోళ్ళ సరసనే లెక్కిస్తారు. అయితే గత ఐదారేళ్ళ నుంచీ అతనికి వ్యవసాయంలో కలిసిరావడం లేదు. ఊరి చెరువు అలుగెల్లితే రెండు పంటలకు ఢోకా ఉండదు. ఎంత లేదన్నా డెబ్బయి, ఎనభై బస్తాల వడ్లు ఇంటికి చేరతాయి. ఎరువులూ, పురుగుమందులూ, ఇతర ఖర్చులూ పోను, అటు ఏడాది తిండి ధాన్యమూ, చేతిలో ఓ పాతికవేలూ కనబడే పరిస్థితిలోంచి... క్రమంగా - కష్టపడీ, నెత్తిన చెంగేసుకుని నీరసంతో ఇంటికి చేరే దుస్థితిలోకి దిగజారాడు.

తోడుగా - ఈ మధ్య రైతుల్ని దగాచేసే దళారీలూ ఎక్కువయ్యారు. గత సంవత్సరం పదహారు క్వింటాళ్ళ పత్తి గుంటూరు మిల్లుకెత్తితే, వాడు తిరిగొచ్చిందీ లేదు. పత్తి డబ్బులిచ్చిందీ లేదు. అదేమని, నలుగురైదుగురు కలిసి అడిగేందుకుపోతే ఇచ్చిన రశీదులు దొంగవని బెదరగొట్టారు. పోలీసు కేసు పెట్టడం జరిగింది గాని, కొన్న మనిషే కనిపించడం లేదు.

రోజుల్ని చూస్తూంటే మల్లేశానికి అయోమయంగా ఉంది. ఎందుకు, ఎలా జరుగుతుందో అతనికి తెలిసి రావడం లేదుగాని, రోజు రోజుకీ ఖర్చులు బాగా పెరిగి పోతున్నాయి. అదే తిండి, అదే బట్ట, అదే పూరిల్లు, కొత్తగా వొరిగొచ్చిందేమీ లేకున్నా, సంపాదనంతా లెక్కకు దొరక్కుండానే పోతోంది. పది రూపాయలు వెనకేద్దామంటే వల్ల గావడం లేదు. ఎరువుల కొట్లో, బట్టల కొట్లో అప్పులు అలానే వున్నాయి. ప్రతి ఉగాదికీ అప్పులన్నీ తీర్చేసి, కొత్త ఖాతా రాయించుకునే మల్లేశం, రెండేళ్ళనుంచీ పాత అప్పుకే వడ్డీ కలిపి, కొత్త ఖాతా తెరవడం బాధగా ఉంది. తెలివిన బతుకుతాడని చదివించిన చదువుతో, వాడికి 'బతుకు తెలివి' తప్ప మిగతా 'అతి తెలివి' ఎక్కువైంది.

"చదివితే కులవృత్తి చేయకూడదా?... నాగలి పట్టకూడదా?... కూచొని సంపాయించే ఉద్యోగ మెవడిస్తాడు? పనిచేసుకుంటూ బతకడం నామోషీ అయితే ఎలా?... రోజులు మారినాయని చెప్తాడే తప్ప. వాటితోపాటు తనూ మారాలనీ తెలీదా?"... అనుకున్నాడు మల్లేశం.

మల్లేశానికి కొడుకు ఏ విధంగానూ కొరుకుడు పడటం లేదు. గత రెండేళ్ళు సింగరేణి కొలువంటూ కొత్తగూడెం కంపెనీ ఆఫీసుల చుట్టూ, యూనియన్ నాయకుల చుట్టూ తిరిగి ఇరవై వేల దాకా పాడు చేశాడు. ఇప్పుడా ఆశ వదులుకొని 'ఓ 'కువైట్' అంటూ కొత్తరాగం ఎత్తుకోవడంతో ఏం చేయడానికీ తోచడం లేదు. 'ఓ

Scanned by CamScanner

యాభైవేలు ఇవ్వండి. ఏడాది తిరక్కుండానే లక్షలు... లక్షలు తెస్తా'నంటూ చిటికలేస్తున్నాడు. కాదు, కూడదంటే ఏడుపులూ, పెడబొబ్బలు, అలగడం, అరవడం... ఇంటిని రావణకాష్టం చేస్తున్నాడు.

వాడు తెచ్చే లక్షలేమో గాని, ముందూ అరలక్ష ఎలా సర్దాలో మల్లేశానికి దారి దొరకడం లేదు. ఇంకా ముగ్గురాడపిల్లలు. చిన్నోళ్ళేగాని రేపో, మాపో వాళ్ళూ గుండెల మీద కుంపట్లే గద! ఎంత బికారోడ్నిచూసినా అధమం అరలక్ష అడగక మానడనే ఆలోచనల్లో మల్లేశానికి అదో భయం కూడా గుండెల్లో గూడు చేసుకుంటూంది.

మల్లేశం వీధి మూల మలుపున తిరిగి నారం దాసు ఇంటి దాపుకొచ్చేసరికి ఎదురింటి ఈ తాకుల తులిసెమ్మ నురగతో నిండిన కల్లు బింకీ ఇంట్లోంచి తెచ్చి కల్లును కాలువలో పారబోస్తూ కనిపించింది.

ఆ దృశ్యం అతని గుండెల్లో బాణంలా గుచ్చుకుంది. "ప్చ్... ఎంతలేదన్నా. చెడమ్ముకున్నా రెండొందలు... ఏం సుఖం, నేల పాలాయె! ఇంకా గవుండ్లోల్లకి బతుకెక్కడిది?..." అనుకుంటూ తులిసెమ్మ దాపుగా వచ్చి, "ఏం తులిసెక్కా... కల్లు పులిసిందా, పారబోస్తన్నవ్?" అన్నాడు.

తలెత్తి చూసిన తులిసెమ్మ "ఎవరూ మల్లేశవాఁ...నీకు తెలవందేవుంద్రా తమ్ముడూ, కల్లు పులిసిపోవడం తప్ప ఖర్చయ్యే రోజులు మాయమవుతున్నయిరా.. మాయదారి కోకాకోలా తెచ్చి పెట్టిండుగా కోవఁటి నర్సింహ... ఇంకేది, తండల్ల దొంగ గుడుంబ దొరుకుతనే ఉంది. ఇగ కల్లు ఊసెవ్వడికి గావాల్రా...పదితో తెల్లారిపోతుంటే పాతిక పెట్టే దేవుడ్రా?..." కల్లు బింకీలో మిగిలిన నురగంతా చేత్తో తీసి పడేస్తూ అంది తులిసెమ్మ.

మల్లేశం తలాడించాడే తప్ప నోరాడించలేదు.

అతనికి మరింత దగ్గరగా వచ్చిన తెలిసెమ్మ చిన్న స్వరంతో, "అవ్‌రా తమ్ముడా.. బండోళ్ళ ఎంకన్న పెళ్ళానికి డబ్బు లొచ్చినయటగా?" అంది అదో రహస్యంలా.

"తెల్వదక్కా."

"నీ మొహం, వచ్చి నాల్రోజుల పైన్నే అయిందట.. ఖర్చులన్నీ పోను ఎనభయ్యేలు ఇచ్చిన్రంట."

"ఎన్నిచ్చినా ఎంకన్న బతికొస్తాడక్కా. దాని ముగ్గురు బిడ్డల్ని సాగనంపడానికి ఆ పోర్ది ఎన్ని శెరలు పడాల్నో...."

"ఇంకేం శెరలురా...మొగుడు లేడనేగాని, దాని బతుక్కు దిగులేం ఉండదు. ఆ డబ్బుల్తోటి పిల్లల్ని సాగనంపుద్ది. వాడుండి సెయ్యలేని పెళ్ళిళ్ళు, మన్నుయి జేస్తండు గాదురా.. ఇన్నాళ్ళు రాని సంబంధాలు ఇగొస్తయి చూడు.. మూతొంకర, ముక్కుపొడుగు అన్నోళ్ళే పిల్ల నచ్చిందని ఎంటపడతర్రా....మాయదారి కాలం...ఇయాల్రేపూ మనిషున్నా, లేకున్నా డబ్బు.. డబ్బుండాల్రా.." అంది తులిసెమ్మ.

"ఏదోలె బతకనియ్" అంటూ పొద్దుకేసి చూసి "పొయ్యొస్తక్కా." అంటూ కాలాడించిన మల్లేశానికి మదిలో బండి వెంకన్న కదిలాడు.

Scanned by CamScanner

వెంకన్న పూటకు పెద్ద ఉన్నోడేం కాకపోయినా మాటకు మనిషనిపించుకొన్నాడు. వయసు చిన్నదయినా వ్యవహారానికి దిట్ట. చురుకుదనం పాలు ఎక్కువ. అందుకని గీత కార్మిక సహకారసంఘం బాధ్యతలూ, అప్పు వాయిదాల వసూళ్ళూ అన్నీ అతనికే అప్పగించారు. కుల పంచాయితీల్లో న్యాయం ప్రక్కన తప్పు ఎదుటి ప్రక్కన ఎంతపోసినా నిలబడేరకం కాదు. అటువంటి వెంకన్న నాలుగునెలల క్రితం పరుపుతాళ్ళు అడుగుబట్టి, తాటి మట్టల్లోంచి గెలని బయటకు తీస్తుంటే మట్టల సందుల్లో చేరిన మండ్రగబ్బ కాటేసింది. వెంకన్న గోస పెడుతూ తాడిమీద నుంచి దొర్లిపడ్డాడు. ఇదిగో ఇదిగో అంటుంటేనే ప్రాణం పోయింది. ప్రభుత్వం నుంచి నష్టపరిహారంగా లక్షరూపాయలు వస్తే రావొచ్చుగాని, తాటి వనానికి పోయిన 'గౌడు' ఇంటికి చేరే నమ్మకం లేకుంటే ఇంకెందుకా బతుకు? నష్టపరిహారాల కోసమేనా ఈ వృత్తులు? ఈ బతుకులు.....

ఆలోచనలతో మల్లేశం మనసు చిందరవందరై పోతూంది. చిరాగ్గా ఉంది. గుండె బరువుగా ఉంది. శ్వాస - నిశ్వాసగా మారింది.

తాళ్ళవనం దాపుగా వచ్చేసరికి అప్పటికే చెట్లెక్కి ఫలసాయాన్ని చూసుకొంటూ వస్తున్న కొర్ర రాములు "మావాఁ.... కాలు జాగర్త. కాళ్ళగుది గట్టిగా జూసుకో. మంచుకి చెట్టు పూరాగా తడిసింది" అన్నాడు.

మల్లేశానికి నవ్వొచ్చినట్టనిపించింది. కాని నవ్వలేకపోయాడు. చాలా రోజులుగా బహుశా నాలుగయిదు సంవత్సరాలుగా అతనిలో నవ్వు మాయమైంది. ఎంత ప్రయత్నించినా ఏదో చిన్నపాటి చిరునవ్వే తప్ప గుండెల్లో రక్తం కదిలేలా నవ్వక చాలా కాలమైంది. "తాతకు దగ్గులు నేరుపుతున్నావురా?......" అంటూ మరింత దగ్గరగా వచ్చి, "రేయ్, రామూ నీ సావాస గాడేగా... మా ఓడికి నువ్వన్నా జెప్పురాదురా... కుయిట్, కుయిట్ అని గోస పెడతుండు" అన్నాడు మల్లేశం.

"అవ్ మావాఁ.... ఎప్పుడు పొయ్యేది?"

"ఎగసికం గున్నాదిరా... కుయిట్ పోటవంటే మాట్లా.. యాభై ఏలు...ఏలు కావాఁల్రా... యాడ దొబ్బకొచ్చేది?"

"దబ్బే కట్టలేదా.. మరి మీవోడు నెలాఖర్న యివాఁనం ఎక్కుతనని నిన్న సుత నాతో అన్నడు. వాడు పోవాలగాని, నీకు డబ్బులే... డబ్బులు..." అని పెదాలపై నవ్వాడించాడు రాములు.

"చాలసె... ఎదవ డబ్బు.. డబ్బులుండే బతికినావుఁర ఇంతకాలం?.. ఈ మద్దెనొచ్చిందీ డబ్బురోగం" అన్నాడు మల్లేశం.

"ఎనకటి ఊసెందుకులే మావాఁ... ఆ రోజులన్నీ ఇహ కథలే.... అప్పటి పలకరింపులూ, రుచులూ ఇప్పుడున్నయా? బుద్దులు పూరాగా మారిపోతున్నయి గద మావాఁ....." అన్నాడు రాములు.

"అవ్‌రా...పురుగు మందుల పంటలు తింటన్నం గాదూ.... మనిషికీ పురుగు బుద్ధొస్తాంది" మల్లేశం అన్నాడు.

Scanned by CamScanner

"సత్తెం జెప్పినవ్ మావాఁ... ఇయ్యాల్రేపూ డబ్బులోన్నోడే మనిషి, లేనోడు పురుగుతో జమ."

"అవ్రా రామూ, నాకు తెల్వటంలే... పుట్టిన గడ్డా. కనిపెంచిన తలిదండ్రీ లేకుండ యాడనో బతకడం కూడా బతుకేనార! కలో గంజో తాగి కలిసి బతకాలని జెప్పిన్రు గాదుర పెద్దోళ్ళు. జంతువుల్లాగ ఎవుడికాడు బతకడం, మూటగట్టుకోవడం మన్సి బతుకెట్టయిద్దిరా.." తల గోక్కుంటూ అన్నాడు మల్లేశం.

"పోయినయ్ మావాఁ.. ఆ రోజులన్నీ పోయినయ్, ఇయాల్రేపూ డబ్బుదే లోకం. తల్లేగాని, చెల్లేగాని డబ్బుతో కొలుస్తున్రు. వాడదురుష్టం ఎట్టుందో, ఎట్టనన్నజేసి పంపియ్యి మావాఁ... కాదంటే ఒరిగేదేవఁన్న ఉందా?" అన్నాడు రాములు.

"అంతేనంటావా?"

రాములు తలూపుతూ దాటిపోయాడు.

మల్లేశం దాటిపోతున్న రాముల్ని చూస్తూ అలాగనే నిల్చుండిపోయాడు. కొద్దిసేపటికి తెలివొచ్చినట్టుగా, తత్తరపాటుతో "ఏందీ..ఏందీ మాయ? ... ఇంతవయసొచ్చి, నా కొడుకంతోడితో జెప్పించుకొన్న, నా బుద్దేవఁయింది?" అనుకుంటూ తాటిచెట్టు దగ్గరగా చేరాడు.

మల్లేశం మనసు పరిపరివిధాల, వెనక్కీ ముందుకీ, కుడికీ ఎడమకీ పరిగెడుతూంది. తన బతుకులోకి చూసుకొన్నాడు. అప్పులన్నీ నోటికి లెక్కేశాడు. నలభైవేలు లెక్క కొచ్చాయి. రోజులు చూస్తే ఖర్చులు తప్ప రాబటి అరుదైపోయింది. భూమి నిస్సారమై పోతూంది. గాడిద మబ్బులు తప్ప వాన మబ్బులు కరువైపోయాయి. ఇటుజూస్తే నిఖార్సయిన కల్లుకు నూకలు దొరకడంలేదు. దూబగుంట కల్తీ కల్లు, నల్లబెల్లం దొంగ గుడంబా కలిసి గౌండ్ల బతుకుల్ని వెక్కిరిస్తున్నాయి. ఏదో ఒక రాబడి.. రాబడి ఉండాలంటే పెట్టుబడీ ఉండాల. పెద్దోడ్నీ కుయిట్ పంపిస్తేనే కుదిరేలా ఉంది. పోనీ వాడదురుష్టం ఎలా ఉందో...

అంతలోనే మరో గుబులు... తెలీని చోటికి పిల్లోడ్ని పంపితే కష్టాల పాలౌతాడేమో! అక్కడేదైనా జరిగితే కబురైనా అందదు. అయినా వాడడిగినడబ్బు యాడ తెచ్చేది? చెలకమ్ముదామన్నా కొనేవాడెవడు? ఊరిలో డబ్బెవరికుంది?... పోనీ, వడ్డీకి తెచ్చినా రేపు వాడి గీత బావుండక అప్పు మోపెడై ఏ పురుగుల మందో గతయిద్దా యేం?" అనుకొన్నాడు.

మళ్ళీ అంతలోనే... 'దేశపో... ఎట్టయినా మా బాగె.. బతికేందుకు రోజూ సచ్చేదానికన్న అదే సుకం.. కానియ్" అనుకొని, మల్లేశం తన కొడుకును కుయిట్ పంపించాలనే నిర్ణయానికి వచ్చాడు.

డబ్బు దొరికే దారుల్లో సాగుతూ, తనకు నెలవైన వ్యాపారుల్నీ, ఉద్యోగస్తుల్నీ గుర్తు చేసుకొన్నాడు మల్లేశం. అతని ఆలోచనలకు ఒకరిద్దరు అందినా, అంత డబ్బు ఇవ్వడానికి వెనుకాడతారేమో ననిపించింది.

ఇంతకాలం అడిగి లేదనిపించుకొన్నవాడు కాదు మల్లేశం. మాట తప్పని రైతుగా మంచి పేరుందతనికి. ఇంతకాలం వ్యవసాయానికి అప్పులిచ్చిన వాళ్ళు గత

Scanned by CamScanner

కొన్నేళ్ళుగా రైతుల్ని పక్కకు నెట్టేసి, వ్యాపారాలకి మదుపు పెడుతున్నారు. కాదంటే తలకొట్టేసి నట్టుంటుందనే ఆలోచనలు ప్రారంభమయ్యాయి. మనసు నిండా టిక్కులూ, రైట్లూ... పిచ్చిగీతలు - తలవేడెక్కుతుంటే, కులదేవుడు - 'కాటయ్య'ని తల్చుకొంటూ "సావీఁ.... ఈ గండం గట్టెక్కిస్తే పోతుపిల్లనిస్తా... దయజూడు తండ్రీ..." అంటూ రెండు చెంపలు వేసుకున్నాడు.

తాటిచెట్టు మొగదలలో నిలబడి, కావిడి బద్ద దించి, ఓ ప్రక్కగా ఉంచాడు. లొట్టిని ముస్తాదుకున్న కొక్కానికి తగిలించాడు. కత్తుల్ని చేత్తో తడిమి చూసుకొన్నాడు. పంచె కట్టులో దోపిన చిరతబద్దని తీసి క్రింద పడేసి, మోకందుకొని బుజాల క్రిందుగా, నడుం మీదుగా తాటిచెట్టు చుట్టూ తిప్పి కొక్కెం తగిలించాడు. లాగి చూశాడు. గట్టిగా పట్టుకుంది.

కాళ్ళగుది అందుకొని, కుడి పాదానికి తగిలించి చేతిపట్టుతో నాలుగైదు బారలు చెట్టెక్కి, కాళ్ళగుదిలో ఎడమ పాదాన్ని కూడా దూర్చి రెండుపాదాల్ని చెట్టుకు దొప్పలా మోపి, కాళ్ల బిగువుతో మోకును పైకి నెట్టుకుంటూ, ఉబుకుతూ ఎక్కసాగాడు.

సంగం చెట్టు ఎక్కేసరికి ఆయాసమనిపించింది. ఎప్పుడూ ఉండేదే... గౌండ్ల బతుకే అంత. చెట్టు చెట్టుకీ గస పెట్టందే ఫలసాయం చేతికందదు. ప్రతిరోజూ, ప్రతిచెట్టూ- ముప్పొద్దూ - మూడుసార్లు ఎక్కిగెల గీసి లొట్టి మార్చాల్సిందే. నాగబెడితే కుదరదు. కల్లు బారదు. కల్లు బారకపోతే బతుకు గడవదు.

ఆయాసంతో పాటు మల్లేశంలో ఆలోచనలూ సాగుతున్నాయి. వాడు లక్షలు తెస్తనంటున్నాడు... ఈ దెబ్బతోనన్న పిల్లల బతుకులో దారిన పడతయి. ఫలానోడి పిల్లలు సుకంగున్నారంటే అంతేచాలు..

డబ్బెట్ట.. యాభయ్యేలు యాడ దొరుకుతయ్?.. అనుకుంటూ మరో నాలుగు బారెలు సాగేసరికి మల్లేశం మనసులో బండి వెంకన్న బుడగేశాడు. "చస్తేంది, బతికి పీక్కతినేదేవఁన్న ఉండేడిస్తేగ?... పిల్లల్నే దారి జేసిందు... ఇయ్యాల గాకుంటే రేపన్న బూడిద గాక తప్పుద్దా?...." మనసులోనే అనుకున్నాడు.

చెట్టు మొగదల దాకా చేరాడు. చెట్టు ఊగింది. రాత్రి కురిసిన మంచు, ఎండ పొడకు నీళ్ళు మారింది. చెట్టు కదిలేసరికి నీళ్లు మట్టలోంచి జారి తలపై పడ్డాయి. తల తడిసింది. చల్లదనానికి చెవులు జివ్వుమన్నాయి.

ఏందోగవుండ్లోడి బతుకు... ఎక్కిదిగటవేగాని ఎదిగొచ్చినోడెవడు లేడు. తాళ్ళ పాట పాడినోడు తప్ప తాళ్ళు గీసేవోఁడు బాగయింది లేదు. చెట్టు గీసేవోడి కంటె చెట్టుమీంచి పడినోడికే ఇలువ" అనుకుంటూ గెలకు కట్టిన లొట్టి విప్పుతుంటే తల తిరిగినట్టయింది.

చెట్టు ఊగుతున్నట్టుగా ఉంది. భూమి తిరగబడుతున్నట్టుగా ఉంది. చెట్టు పడి పోతున్నట్టుగా... తను గాల్లో తేలిపోతున్నట్టుగా... మొహంనిండా చెమట... గుండె... గుండె ఏదో...ఎలానో...మంట, తాటిమట్టతో బరబరా కోస్తున్నట్టుగా గుండెలో బాధ....!

Scanned by CamScanner

మల్లేశం తెలివి తెచ్చుకునేందుకు ప్రయత్నించాడు. తనకేదో అవుతోందనిపించింది. చెట్టును పట్టుకోవాలనుకొన్నాడు. అందుకు ప్రయత్నం చేసేంతలోనే.....అంతలోనే.. మోకు కిందికి జారింది. కాలు వణికింది. క్షణం గడవకముందే కాళ్ళగుది జారిపడింది.

అదే క్షణంలో... కాళ్ళ గుదితో పాటే "పెద్దోడా.... కుయిట్... జాగర్తరో...." కేకేసి, హెచ్చరిస్తున్నట్టుగా భీకరంగా అరుస్తూ - మల్లేశం!

● ఆంధ్రజ్యోతి ఆదివారం - 23 మార్చి, 2003 ●

Scanned by CamScanner